

Sputnik nad Ameryką Łacińską

Iwona Wiśniewska

Rosja do połowy kwietnia 2021 r. wyeksportowała łącznie ok. 10 mln dawek szczepionki na COVID-19 Sputnik V, tj. jedną trzecią całej produkcji. Największym importerem tego preparatu są państwa Ameryki Łacińskiej, do których trafiło ok. 6,5 mln doz, z czego znakomita większość – do Argentyny (prawie 5 mln). Sputnik V pojawił się w Ameryce Łacińskiej już pod koniec grudnia 2020 r. – jako pierwsza otrzymała go właśnie Argentyna, która zarejestrowała go na podstawie bardzo ograniczonych informacji dostarczonych przez stronę rosyjską. Szczepionka ta jest obecnie podstawowym preparatem stosowanym w akcji wakcynacyjnej w tym kraju (podano ją ok. 60% zaszczepionych). Mniejsze partie dotarły także do Boliwii, Meksyku, Wenezueli, Paragwaju i Nikaragui (gdzie dostawę zrealizowano na koszt rosyjskiego rządu). Spośród tych państw tylko w Wenezueli Sputnik V ma istotne znaczenie w procesie szczepień – przypada na niego ok. 30% wszystkich podanych dawek, w pozostałych krajach natomiast jego udział nie przekracza 10% (szerzej zob. Aneks).

Ameryka Łacińska została bardzo silnie dotknięta pandemią. Brazylia, Peru czy Meksyk wyróżniają się jednym z najwyższych na świecie odsetków zgonów spowodowanych COVID-19. Łącznie w regionie zmarło prawie 1 mln osób, z czego w Brazylii ponad 380 tys. (tj. 1800 zgonów na 1 mln mieszkańców). W wielu państwach Ameryki Łacińskiej, zwłaszcza w Argentynie i Brazylii, sytuacja epidemiczna nadal jest bardzo trudna. W większości tamtejszych krajów akcja szczepień postępuje bardzo powoli, głównie preparatami chińskimi.

Komentarz

- W początkowej fazie szczepień (pierwszy kwartał 2021 r.) preparaty chińskie i rosyjski były w zasadzie jedynymi dostępnymi dla państw Ameryki Łacińskiej. Producenci zachodni skoncentrowani byli bowiem w tym czasie na realizacji zamówień USA i Europy. Zwłaszcza postawa koncernu Pfizer bardzo rozczarowała państwa regionu – prowadził on badania swojej szczepionki m.in. w Brazylii i Argentynie, więc kraje te bardzo liczyły na szybkie uzyskanie do niej dostępu. Pod koniec 2020 r. negocjacje kontraktu na dostawy zakończyły się jednak fiaskiem (oba państwa oskarżają koncern o nieuczciwe praktyki), natomiast zaopatrzenie w tę szczepionkę Meksyku początkowo okazało się znacznie skromniejsze, niż zapowiadano. W tej sytuacji kraje te zmuszone były pilnie szukać innych dostawców i zwróciły się m.in. do Rosji.
- Rosja rozpoczęła promocję Sputnika V w regionie już w połowie 2020 r., mając nadzieję, że stanie się on ważnym odbiorcą preparatu. W kampanię zaangażowały się przede

wszystkim służby dyplomatyczne FR, a także prezydent Putin, który prowadził rozmowy z liderami Ameryki Łacińskiej (w tym Argentyny, Boliwii, Brazylii czy Meksyku). Rosja oferowała potencjalnym odbiorcom nie tylko dostawy, lecz także technologie do samodzielnej produkcji. Mimo podpisania wielu kontraktów na dostarczenie Sputnika V, Moskwa nie była jednak w stanie jak dotąd w pełni ich zrealizować z powodu problemów z produkcją szczepionki w Rosji. Nie sprawdziły się również rosyjskie zapowiedzi o szybkim rozpoczęciu wytwarzania preparatu w Ameryce Łacińskiej. Argentyna przygotowała dopiero próbną partię szczepionki, która obecnie kontrolowana jest w Rosji – jeśli uzyska pozytywną opinię, to w maju br. ma się rozpocząć jej produkcja (początkowo ok. 1 mln doz, a w kolejnych miesiącach wzrost do 4 mln dawek miesięcznie).

- Mimo intensywnych starań Rosjanom na razie nie udało się wprowadzić Sputnika V na rynek brazylijski, nie został on bowiem tam jeszcze zarejestrowany. W Brazylii nadal trwa III faza badań nad szczepionką, a ponadto lokalny regulator skarży się, że nie otrzymał pełnej dokumentacji od rosyjskiego producenta. W efekcie nie jest możliwe ani rozpoczęcie produkcji Sputnika V w Brazylii, ani sprowadzanie go bezpośrednio z Rosji. Kreml za swoje dotychczasowe niepowodzenie na tym rynku obwinia USA. Zdaniem Moskwy Waszyngton miał zniechęcać władze tego kraju do zakupu Sputnika V, doniesienia te zdementowało jednak Ministerstwo Spraw Zagranicznych Brazylii.
- Moskwa (podobnie jak Pekin) wykorzystała brak wsparcia ze strony państw zachodnich, przede wszystkim USA, dla Ameryki Łacińskiej w początkowej fazie akcji wakcynacyjnej. Rosyjska dyplomacja szczepionkowa służyła wzmocnieniu polityczno-gospodarczej pozycji FR w tym regionie. Bilateralnym rozmowom dotyczącym zakupu Sputnika V towarzyszyły bowiem szersze propozycje intensyfikacji relacji Rosji z poszczególnymi krajami regionu. Prezydent USA Joe Biden natomiast dopiero w połowie marca zapowiedział pierwszą dostawę nadwyżki szczepionek do Meksyku (2,5 mln dawek) – pierwsze partie już tam dotarły.

ANEKS. Akcja szczepień w wybranych państwach Ameryki Łacińskiej (stan na 22 kwietnia)

	Dostarczone dawki Sputnika V (w tys.)	Łączna liczba podanych dawek wszystkim szczepionek (w mln)	Udział zaszczepionych pierwszą dawką / dwiema dawkami w populacji (w %)	Udział Sputnika V w ogólnej liczbie dostarczonych szczepionek (w %)	Podawane szczepionki
Argentyna	4 800	6,3	13 / 1,9	60	AstraZeneca, Sinopharm, Sputnik V
Boliwia	220	0,5	3,2 / 1,5	ok. 5	AstraZeneca, Sinopharm, Sputnik V
Brazylia	0	34	12 / 4,4	0	AstraZeneca, Sinovac
Meksyk	1 100	15	9,1 / 3,6	ok. 7	AstraZeneca, CanSino, Pfizer-BioNTech, Sinovac, Sputnik V
Nikaragua	brak danych	>0,1	0,9 / brak danych	brak danych	Covasin, Sputnik V
Paragwaj	4	>0,1	1,2 / 0,2	ok. 5	Covasin, Sputnik V
Wenezuela	300	0,25	0,9 / brak danych	30	Sinopharm, Sputnik V

Źródła: obliczenia własne oraz [Tracking Coronavirus Vaccinations Around the World](#), The New York Times, 22.04.2021, nytimes.com.